

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 151017

(13) U

(51) МПК

F28F 1/40 (2006.01)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ"

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

<p>(21) Номер заявки: u 2021 06653</p> <p>(22) Дата подання заявки: 24.11.2021</p> <p>(24) Дата, з якої є чинними права інтелектуальної власності: 26.05.2022</p> <p>(46) Публікація відомостей про державну реєстрацію: 25.05.2022, Бюл.№ 21</p>	<p>(72) Винахідник(и): Алексахін Олександр Олексійович (UA), Панчук Олексій Вікторович (UA)</p> <p>(73) Володілець (володільці): УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ, площа Фейербаха, 7, м. Харків, 61050 (UA)</p> <p>(74) Представник: (РЕКТОР УНІВЕРСИТЕТУ) ПАНЧЕНКО СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ</p>
---	---

(54) ЦИЛІНДРИЧНА ТЕПЛОБІННА ТРУБА

(57) Реферат:

Теплообмінна труба містить встановлену всередині спіральну стрічку, довжина якої дорівнює довжині труби, а ширина стрічки дорівнює діаметру труби d . Форма труби циліндрична, а відносний крок закрутки стрічки S/d становить $(0,0144t_{ст}-1,12)^{-1} < S/d < (0,0055t_{ст}-0,38)^{-1}$.

UA 151017 U

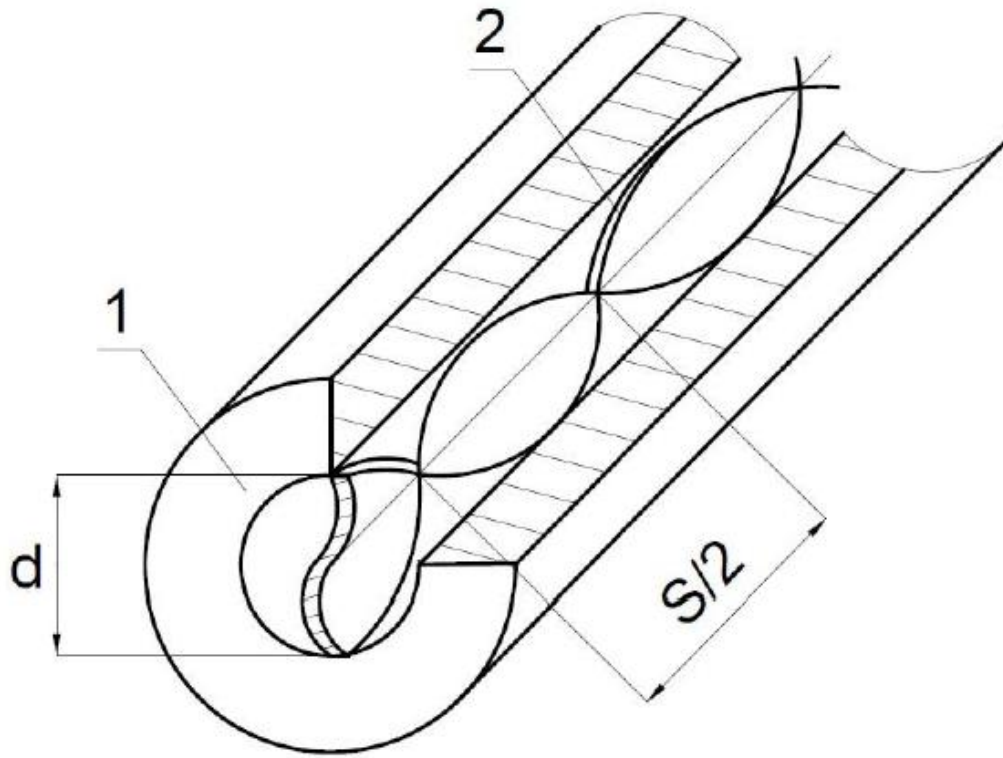

Fig. 1

Корисна модель належить до пристроїв для інтенсифікації теплопереносу у каналах, а саме у системах охолодження енергетичного обладнання, у криогенній техніці.

Відомий пристрій, вибраний як найближчий аналог, у вигляді спіральної стрічки для інтенсифікації теплообміну у каналах прямокутного перерізу зі співвідношенням довжин сторін $1/2-1/3$, який при співвідношенні величини кроку закрутки стрічки S і ширини стрічки h у діапазоні значень $S < 8 < h$ забезпечує мінімальну потужність вентиляторів системи охолодження обладнання.

Недоліками найближчого аналога є відсутність врахування значення потрібної температури поверхні каналу системи охолодження та відсутність забезпечення мінімальної потужності вентиляторів системи охолодження з циліндричними каналами.

Задачею корисної моделі є інтенсифікація теплообміну у циліндричному каналі при турбулентному режимі руху теплоносія.

Поставлена задача вирішується тим, що теплообмінна труба містить встановлену всередині спіральну стрічку, довжина якої дорівнює довжині труби, а ширина стрічки дорівнює діаметру труби d , згідно з корисною моделлю, форма труби циліндрична, а відносний крок закрутки стрічки S/d становить $(0,0144t_{ст}-1,12)^{-1} < S/d < (0,0055t_{ст}-0,38)^{-1}$.

На фіг. 1 наведено вигляд теплообмінної труби. Циліндрична теплообмінна труба 1 має розміщену всередині неї по всій довжині спіральну стрічку 2. Кріплення спіральної стрічки 2 у трубі 1 можна здійснити за допомогою підшипникових опор, або за допомогою пружних дротових упорів, що встановлені на спіральній стрічці 2, засобом, який є більш доцільним до умов конкретної системи охолодження.

На фіг. 2 наведені результати обчислень зміни швидкості охолоджуючого повітря залежно від відносного кроку закрутки спіральної стрічки (S/d). Цифрами 3, 4, 5 на фіг.2 позначено криві для значень температури стінки каналу $90\text{ }^{\circ}\text{C}$, $100\text{ }^{\circ}\text{C}$, $110\text{ }^{\circ}\text{C}$ відповідно. Як свідчать наведені дані, при встановленні у каналі спіральної стрічки зниження швидкості охолоджуючого повітря спостерігається у широкому діапазоні температур стінки каналу.

На фіг. 3 суцільними лініями 6, 7, 8 показано зміну відносних втрат тиску у каналах системи охолодження залежно від відносного кроку стрічки (ΔP - втрати тиску у каналі зі стрічковим завихрювачем, ΔP_0 - втрати тиску у каналі без завихрювача), штриховою лінією 9 позначено відносну зміну коефіцієнта гідравлічного опору каналу зі спіральною стрічкою. Цифрами 6, 7, 8 на фіг.3 позначено криві для значень температури стінки каналу $90\text{ }^{\circ}\text{C}$, $100\text{ }^{\circ}\text{C}$, $110\text{ }^{\circ}\text{C}$.

На фіг. 4 наведені лінії залежності зміни потужності вентилятора, яка витрачається для забезпечення руху повітря у каналі, залежно від зміни кроку закрутки стрічки. N_1 - потужність вентиляторів при використанні спіральної стрічки; N_0 те ж саме при відсутності спіральної стрічки. Цифрами 10, 11, 12, 13 позначено лінії зміни відносних витрат потужності для забезпечення температури стінки каналу $90\text{ }^{\circ}\text{C}$, $100\text{ }^{\circ}\text{C}$, $105\text{ }^{\circ}\text{C}$, $110\text{ }^{\circ}\text{C}$ відповідно.

Оцінку ефективності використання у системах охолодження завихрювачів у вигляді спіральних стрічок залежно від відносного кроку закрутки S/d проведено при умові забезпечення однакових значень коефіцієнтів тепловіддачі від стінок труби до охолоджуючого теплоносія у трубі без спіральної стрічки і у трубі зі спіральною стрічкою. Швидкість руху охолоджуючого теплоносія i , відповідно, коефіцієнти тепловіддачі визначають з умови забезпечення потрібної температури стінок труби. Наприклад, для сердечників тягових електродвигунів для нормальної роботи електроізоляції температура не повинна перевищувати $100-120\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Температуру стінки труби ($t_{ст}$) можна визначити за формулами

$$Q = \alpha F(t_{ст} - t_{ср}),$$

$$Q = WfC(t_{вих} - t_{вх}), \quad (1)$$

де Q - теплове навантаження на один канал системи охолодження;

α - коефіцієнт тепловіддачі від стінок труби до охолоджуючого теплоносія;

F - площа поверхні теплообміну каналу;

$t_{ср} = 0,5(t_{вих} + t_{вх})$ - середня температура охолоджуючого теплоносія у каналі;

$t_{вх}$, $t_{вих}$ - температура теплоносія відповідно на вході до каналу й на виході з каналу;

w - середня у перетині каналу швидкість охолоджуючого теплоносія;

f - площа перетину каналу;

C - питома теплоємність охолоджуючого теплоносія.

Коефіцієнти теплообміну у циліндричному каналі із спіральною стрічкою обчислено за формулою (1)

$$Nu_1 = 0,021 * Re_1^{0,8} * Pr_1^{0,43} * A_3 \quad (2)$$

$$A_3 = \left(1 + \frac{5,65 \cdot 10^4}{\text{Re}^{1,2}} \cdot \frac{d}{s} \right),$$

де $Nu_1 = \alpha_1 \cdot d / \lambda_1$ - узагальнений коефіцієнт теплообміну (критерій Нуссельта);

λ_1 - коефіцієнт теплопровідності охолоджуючого теплоносія;

$\text{Re}_1 = W_1 d / \nu$ - критерій Рейнольдса;

5 W_1 - середня швидкість охолоджуючого теплоносія у перетині каналу із спіральною стрічкою;

ν - коефіцієнт кінематичної в'язкості охолоджуючого теплоносія;

Pr_1 - критерій Прандтля для охолоджуючого теплоносія.

10 Коефіцієнти теплообміну у циліндричному каналі без спіральної стрічки обчислено за формулою М.А. Міхеєва [2]

$$Nu_0 = \frac{\alpha_0 \cdot d}{\lambda_0} = 0,021 \cdot \text{Re}_0^{0,8} \cdot \text{Pr}_0^{0,43}, \quad (3)$$

де $\text{Re}_0 = W_0 d / \nu$;

Pr_0 - критерії Рейнольдса і Прандтля для потоку охолоджуючого теплоносія у каналі без спіральної стрічки;

15 W_0 - середня швидкість охолоджуючого теплоносія у каналі без спіральної стрічки,

λ_0 - коефіцієнт теплопровідності охолоджуючого теплоносія у каналі без спіральної стрічки.

Із умови забезпечення однакових коефіцієнтів теплообміну у каналі без спіральної стрічки і каналі зі спіральною стрічкою $\alpha_1 = \alpha_0$ співвідношення швидкостей W_1 і W_0 має вигляд

$$W_1 = \frac{W_0}{A_3^{1,25}} \quad (4).$$

20 Тому що значення коефіцієнта A_3 більше одиниці, встановлення стрічкового завихрювача у каналі системи охолодження дозволяє забезпечити такі самі коефіцієнти тепловіддачі як у каналі без завихрювача при менших швидкостях охолоджуючого теплоносія, що обумовлює зменшення потужності електродвигуна на привід вентиляторів системи охолодження. Потужність вентиляторів обчислено за формулою

$$N = \frac{W \cdot f \cdot \Delta P}{\eta_e}, \quad (5)$$

25 де $\Delta P = \xi \cdot \rho \cdot W^2 / 2$ - втрати тиску у каналі;

ξ - коефіцієнт гідравлічного опору;

ρ - густина охолоджуючого теплоносія;

η_e - коефіцієнт корисної дії вентилятора.

30 Коефіцієнт гідравлічного опору у каналі зі спіральною стрічкою обчислено за наведеною в [1] формулою

$$\xi_1 = \xi_0 \left[1 + 14,35 \left(\frac{d}{s} \right)^4 \right], \quad (6)$$

де ξ_0 - коефіцієнт гідравлічного опору у каналі без спіральної стрічки, який обчислено за наведеною в [3] формулою

$$\xi_0 = \frac{0,316}{\text{Re}_0^{0,25}} \quad (7)$$

35 Як свідчать наведені на фіг. 2 дані, при встановленні у каналі спіральної стрічки зниження

швидкості охолоджуючого повітря спостерігається у широкому діапазоні температур стінки каналу. При цьому при менших значеннях кроку закрутки стрічки S/d спостерігається більш помітне зниження швидкості руху охолоджуючого теплоносія. З наведених на фіг. 3 результатів обчислень видно, що при зменшенні відносного кроку закрутки стрічки S/d спостерігається зростання коефіцієнта гідравлічного опору і втрат тиску повітрям при русі у трубі. Таким чином, зменшення кроку закрутки стрічки веде з одного боку до зменшення необхідної швидкості охолоджуючого повітря, з другого боку - до зростання втрат тиску. Це відповідним чином відбивається на характері зміни потужності вентилятора, яка витрачається для забезпечення руху повітря у каналі (фіг. 4). Наведені на фіг.4 результати обчислень показують, що залежно від величини S/d у широкому діапазоні зміни температури стінки каналу потужність вентилятора для системи охолодження з встановленими стрічковими завихрювачами може бути менше чи більше потужності вентилятора для системи охолодження без стрічкових завихрювачів. Таким чином, існують значення величини S/d , при яких забезпечується мінімальна потужність вентилятора охолодження, яка залежить від температури стінки каналу $t_{ст}$.

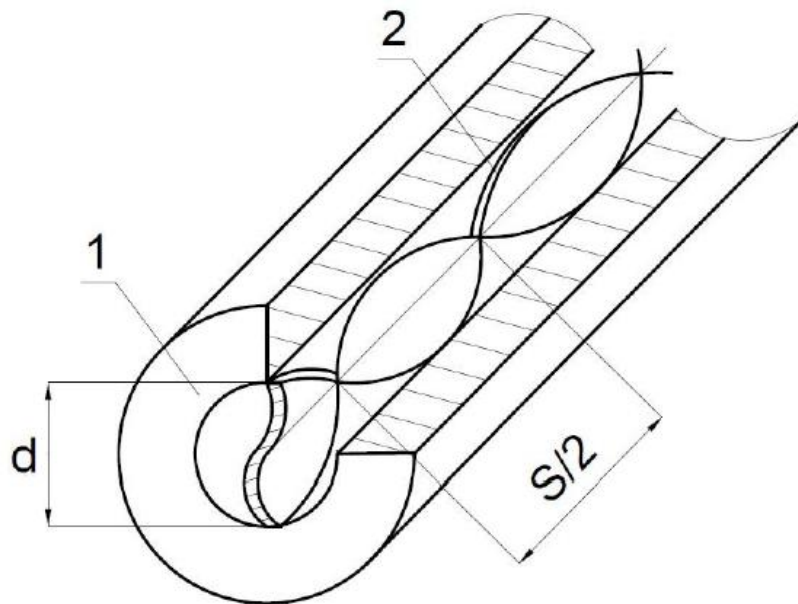
Технічний результат корисної моделі полягає у тому, що використання у циліндричних каналах спіральних стрічок з кроком закрутки стрічки $(0,0144t_{ст}-1,12)^{-1} < S/d < (0,0055t_{ст}-0,38)^{-1}$ забезпечує найменшу потужність вентилятора для прокачування повітря через канали системи охолодження сердечника тягового електродвигуна: на 3-38 % залежно від теплового навантаження і потрібної температури поверхні каналу.

Джерела інформації:

1. Ибрагимов М.Х., Номофилов Е.В., Субботин В.И. Теплоотдача и гидравлическое сопротивление при винтовом движении жидкости в трубе. - Теплоэнергетика, 1961, № 7.
2. В.П. Исаченко Теплопередача /В.П. Исаченко, В.А. Осипова, А.С. Сукомел. - М.: Энергия, 1965. - 424 с.
- 3.Справочник по гидравлике /под общ. ред. В.А. Большакова. - К.: Вища школа, 1984. - 368 с.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Теплообмінна труба, що містить встановлену всередині спіральну стрічку, довжина якої дорівнює довжині труби, а ширина стрічки дорівнює діаметру труби d , яка **відрізняється** тим, що форма труби циліндрична, а відносний крок закрутки стрічки S/d становить $(0,0144t_{ст}-1,12)^{-1} < S/d < (0,0055t_{ст}-0,38)^{-1}$.

Фиг. 1

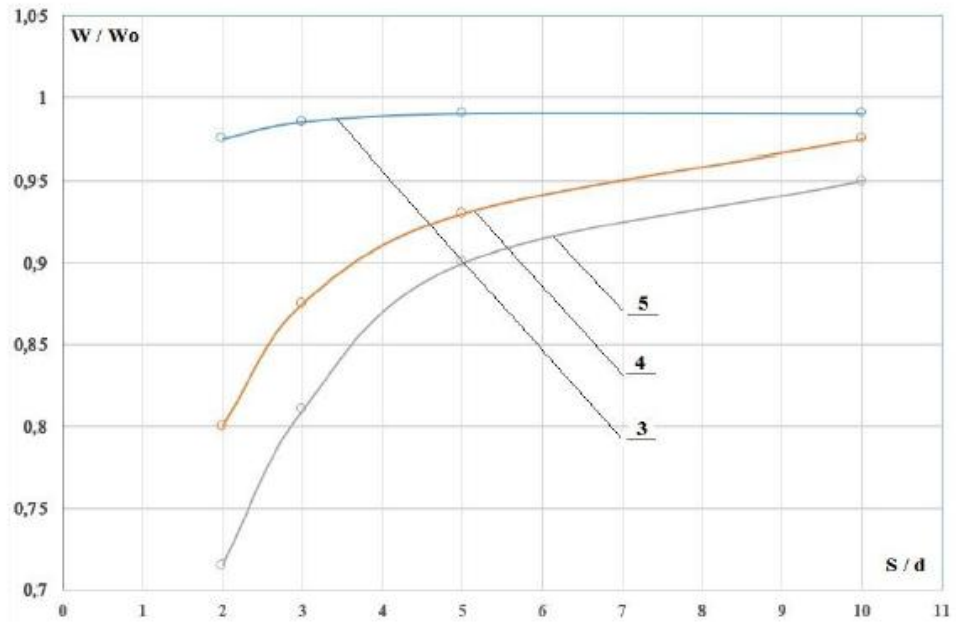

Fig. 2

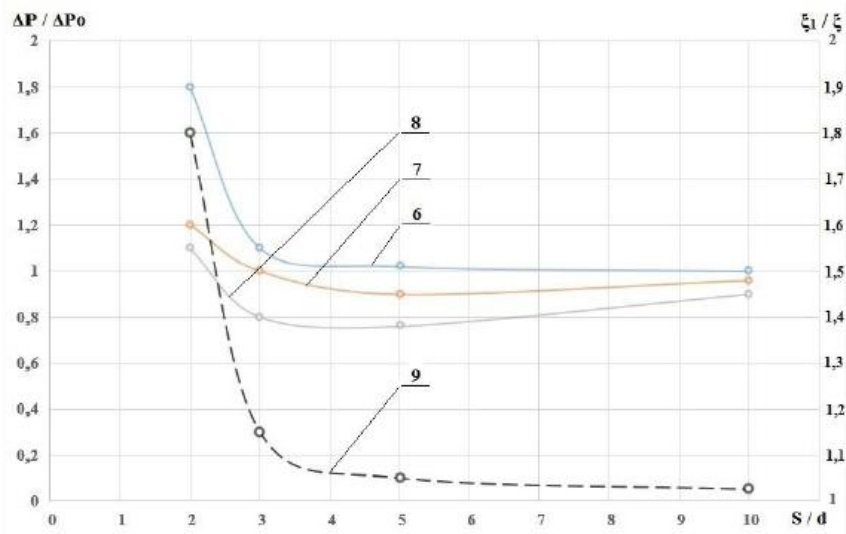
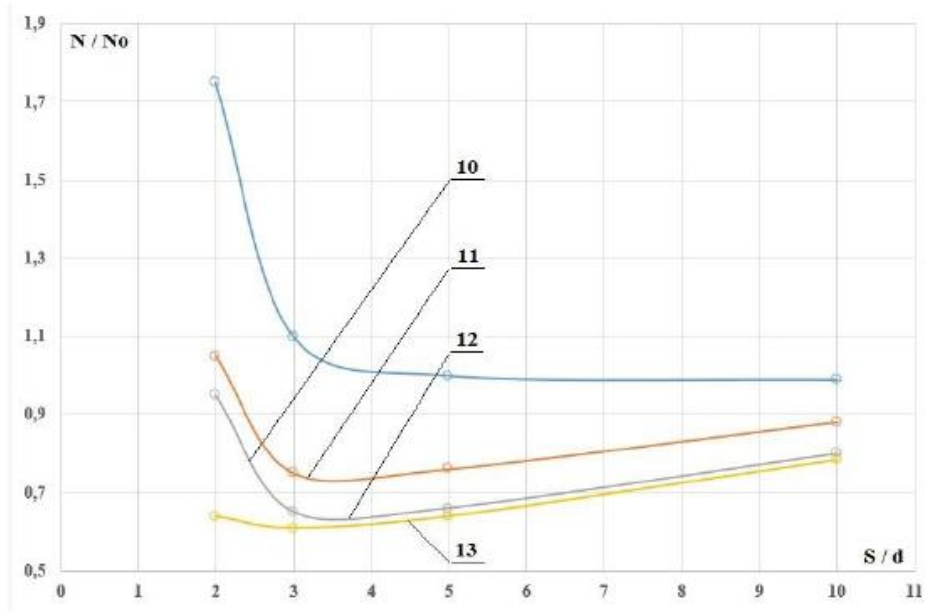

Fig. 3

Фіг. 4